

עת"א 21627/05/15 - שוקרי חוואג'ה נגד שרות בתי הסוהר

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
עת"א 21627-05-15 חוואג'ה(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר - 27 מאי 2015
מחלקת האסיר - זימונים
בפני כבוד סגן הנשיא, השופט - תאופיק כתילי
העותר
נגד
המשיב
שוקרי חוואג'ה (אסיר)
שרות בתי הסוהר

פסק דין

1. לפני עתירת האסיר, שוקרי חוואג'ה, המופנית כנגד החלטת שירות בתי הסוהר (להלן: "**המשיב**"), להחזיקו בתנאי הפרדת יחיד. לעתירה הצטרפה כעותרת נוספת, עמותה המכונה "הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל", אולם בדיון שהתקיים ביום 21.5.15 הוריתי על מחיקתה מן העתירה.
 2. נגד העותר הוגש כתב אישום, בבית-משפט צבאי, המייחס לו עבירות של חברות ופעילות בהתאחדות בלתי מותרת, סחר בציד מלחמתי, ביצוע שירות עבור התאחדות בלתי מותרת (מספר עבירות), נוכחות באסיפה של התאחדות בלתי מותרת, והחזקת רכוש השייך להתאחדות בלתי מותרת, בגין פעילותו לכאורה, בשירות ארגון החמאס. במקביל, נעצר העותר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו.
 3. ביום 16.12.14 הועבר העותר מכלא "עופר" בו היה עצור ממועד סיום חקירתו, לבית הסוהר "איילון", שם הוחלט על החזקתו באגף ההפרדה, בתנאי הפרדת יחיד. ביום 1.2.15 הועבר העותר לאגף ההפרדה בבית כלא "מגידו".
 4. העותר טוען כי החזקתו בהפרדה נעשית משיקולים זרים, ובלתי חוקיים, כאשר המניע העיקרי להפרדתו הנו ענישה והפעלת לחץ פסול. עוד מלין העותר על כך שהדין מאפשר למשיב להחזיק אסיר בהפרדת יחיד במשך ששה חודשים בטרם תופעל ביקורת שיפוטית על החלטתו לעשות כן, ולטענתו מדובר בחוק הנוגד את הוראות חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. במהלך הדיון, ביקש ב"כ העותר מבית-המשפט לעיין בחומר החסוי הנוגע לעותר, ולבחון אם ישנה הצדקה להחזקתו בהפרדה.
- בנוסף מלין העותר על תנאי החזקתו בכלא מגידו, על העובדה שהוא זוכה לשעת טיול אחת בלבד ביום, גם במהלכה הוא מבודד מאסירים אחרים, ועל הדרדרות במצבו הבריאותי והנפשי. כן טוען העותר כי החלטת המשיב על הפרדתו נמסרה לו בעל-פה וללא נימוקים כלשהם, מעבר ל"סיכון בטחון המדינה". עוד הוסיף העותר כי המשיב מונע ממנו ביקורי משפחה, ובמהלך מעצרו זכה לביקור אחד בלבד של משפחתו הקרובה, ביום 1.4.15.

5. ב"כ המשיב טען כי הפרדתו של העותר נעשית משיקול ענייני ולא ענישת, כאשר הנימוקים לכך נעוצים במידע העולה מן החומר החסוי הקיים בעניינו של העותר, והוגש לעיון בית-המשפט. עוד דחה ב"כ המשיב את טענתו של העותר בעניין אי חוקתיות פקודת בתי הסוהר, המאפשרת למשיב השמת אסירים בהפרדה, למשך ששה חודשים, מבלי שיהא עליו לפנות לבית-המשפט לשם קבלת היתר לכך. לטענת ב"כ המשיב מדובר בהוראה מידתית, ובית-המשפט העליון נדרש לא פעם לאופן הפעלת הוראת חוק זו. באשר לעותר דן, נמסר ע"י ב"כ המשיב, כי החזקתו בהפרדה הוארכה על-ידי הגורמים המוסמכים במשיב, תוך מסירת הודעות בכתב לעותר, כאשר על שתיים מהן הוא חתם ועל אחת מהן הוא סירב לחתום. מכיוון שנימוקי ההפרדה נעוצים בסיבות ביטחוניות ומודיעיניות, פקודות נציבות שב"ס מאפשרות שלא לפרט את הנימוקים בפני האסיר. כמו-כן, נערך לעותר שימוע כדין. באשר למניעת ביקורים, נמסר, כי החלטה זו נתקבלה על-ידי נציב שב"ס בהתאם לחוות-דעת של גורמי הביטחון, וממילא בעניין זה קיימת עתירה נוספת אשר תלויה ועומדת בפני בית-המשפט.

6. בתגובה לתשובת המשיב, טענה ב"כ העותר, כי ההחלטה על הפרדה נתקבלה בחוסר סמכות, שכן מי שנתן את ההחלטה זהו סגן מפקד בית-הכלא, ולא מפקד המחוז כנדרש, טענה שהועלתה לראשונה במהלך הדיון בפניו.

7. לאחר ששקלתי את טענות הצדדים ועיינתי בחומר הגלוי והחסוי שהוגש בעניינו של העותר, הגעתי לכלל מסקנה כי החזקתו של העותר בהפרדה הנה מוצדקת, ומבוססת על שיקולים ענייניים, הנעוצים במידע הרלוונטי והעדכני הקיים בעניינו. על כן, התוצאה המתבקשת הנה דחייתה של העתירה דן, ככל שהסעד המבוקש בה מופנה כנגד החלטות המשיב בעניין החזקתו בהפרדת יחיד. יחד עם זאת, התרשמתי כי הפעלת הסמכות להורות על החזקתו של העותר בהפרדה, על-ידי המשיב, נעשתה באופן שאינו משקף הליך מנהלי תקין, כמפורט להלן, אף אם אין משמעות הדבר כי יש להורות על הוצאת העותר מאגף ההפרדה, בשלב זה.

8. סימן ב'1 **לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], תשל"ב-1971** (להלן: "**הפקודה**"), עוסק בהחזקת אסיר או עצור בהפרדה. הפקודה, בסעיף 19 קובעת מדרג של פרקי זמן וגורמי סמכות המוסמכים להורות על החזקת אסיר בהפרדה. כך למשל, מפקד הכלא מוסמך להורות על החזקת אסיר בהפרדה למשך 48 שעות, ומפקד מחוז מוסמך להורות על החזקת אסיר בהפרדה למשך חודש ימים, וכן מוסמך להאריך מעת לעת את ההוראה על החזקה בהפרדה, למשך חודש נוסף בכל פעם, ובלבד שסך התקופות לא יעלה על ששה חודשים. החלטות אלה של גורמי הכליאה, כפופות לחובת היוועצות עם גורמים מקצועיים. כן קבועה בסעיף 19 ד חובת שימוע לאסיר, אותה יש לקיים לאחר חלוף 96 שעות מתחילת ההחזקה בהפרדה. החזקה בהפרדה למעלה מששה חודשים מותנית באישור בית-המשפט המחוזי, לפי סעיף 19ה(א)(1) לפקודה, וההיתר שניתן מאת בית-המשפט מתייחס להארכה למשך של עד ששה חודשים נוספים בכל פעם.

9. אין חולק כי החזקת אסיר בהפרדת יחיד, בהיותה פוגעת פגיעה קשה ביותר בזכויות יסוד של אדם, כפופה לדרישת המידתיות הקבועה בפסקת ההגבלה שבסעיף 8 **לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו**. על כן, קבע המחוקק כי בית המשפט יעביר תחת שבט ביקורתו החלטות של שירות בתי הסוהר על החזקת אסיר בהפרדה. ממילא, ובאשר לתקופה הראשונית להחזקת אסיר בהפרדה, למשך פרק הזמן של עד ששה חודשים, החלטות

גורמי שב"ס להורות על ההפרדה ועל הארכתה, ככל הפעלה של סמכות שהוקנתה בדין לגורם מינהלי, כפופות לדרישות של מידתיות וסבירות. חריפה אף יותר הפגיעה בזכויות, כאשר המוחזק בהפרדה הנו עצור, בשלב של מעצר עד תום ההליכים, ובטרם הסתיים משפטו, ועל כן מצווים גורמי הכליאה ובתי-המשפט להקפיד בה שבעתיים.

10. ככל שמתארכת התקופה של החזקה בהפרדה, במיוחד כאשר מדובר בהפרדת יחיד, גובר הנטל המוטל על רשויות הכלא להצדיק את המשך ההפרדה. כמו כן, חובה על הרשות המינהלית לבחון אפשרויות שפגיעתן פחותה, למשל החזקה בהפרדה זוגית, או עם מספר גדול יותר של אסירים (רע"ב 5674/10 **איפרגן נ' שירות בתי הסוהר**, טרם פורסם, 21/9/2010).

11. בהתאם לחוות-הדעת הבלתי-מסווגת, שהוצגה לעיוני, העותר הנו מראשי תשתית חמאס, אשר הוקמה במהלך מאסר קודם של העותר, עת שהה בתוככי הכלא, כאשר העותר ביצע מהלכים ממשיים לקידום מטרות התשתית, ולפיכך מטרת החזקתו בהפרדה הנה מניעתית וצופה פני-עתיד, בהינתן המסוכנות הנשקפת ממנו. מידע זה תואם את החומר החסוי שבו עיינתי, ולפיכך אני קובע כי הפרדתו של העותר נעשתה משיקולים ענייניים ובשלב הזה אין מקום להורות על הוצאתו מאגף ההפרדה.

12. על-פי החומר שבפניי, לעותר נמסרו הודעות על הארכת הפרדתו, אשר נחתמו על-ידי מפקד בית-הכלא, או סגנו, ב-1.3.15, ב-31.3.15 וב-28.4.15. אין זה ברור מן החומר שבפניי, אם הגורם המודיע היה גם הגורם המחליט (ואם התשובה לכך היא חיובית, הרי שלא היו אלה הגורמים המוסמכים להורות על החזקתו של העותר בהפרדה לפרקי הזמן האמורים). כמו-כן, העותר מוחזק בהפרדה מיום 16.12.14, ואין זה ברור מדוע אין תיעוד בכתב באשר להחלטות ולהודעות שניתנו קודם למועדים אלו. נוסף על כך, בהודעות אלו, אין מסומן כל נימוק, אף לא הנימוק של "ביטחון המדינה" המופיע בטופס, שאותו ניתן היה למסור כנימוק כללי לעותר, בלא פירוט נוסף, לאור העובדה שההחלטה מתבססת על עילה זו.

13. אמנם, אין מחלוקת כי לעותר נערך שימוע באשר להחזקתו בהפרדה, איך אין כל תיעוד שיאפשר לדעת מתי נערך השימוע ומה נמסר לעותר במסגרתו, על-מנת שניתן לבחון את טענות העותר בעניין טיב השימוע שנערך לו.

14. באשר להיוועצות עם הגורמים המקצועיים, הוצגו בפניי שתי חוות דעת, האחת - חוות-דעת של עובדת סוציאלית בכלא, נושאת תאריך 21.4.15, ומתייחסת לשיחה שנערכה עם העותר ביום 29.3.15, ולפיכך הוכנה רק לאחר שבא כוחו של העותר פנה לגורמי הכלא, והתריע כי בכוונתו להגיש עתירה בעניין לבית-המשפט המחוזי. חוות-דעת של רופא הכלא נושאת תאריך 13.5.15, קרי שהוכנה סמוך לאחר הגשת העתירה דנן. לפיכך, קיים קושי לקבוע אם חובת ההיוועצות המוטלת על המשיב בחוק, קוימה כדין. חוות-הדעת המודיעינית שהוכנה במפקדת המחוז, הוכנה גם היא במועד שלאחר הגשת העתירה דנן.

15. עוד הוצגו בפניי החלטת סגן מפקד הכלא על מניעת ביקורים, המתייחסת לתקופה שמיום 28.5.15, וכן פלט ממערכת ממוחשבת לפיו ההחלטה על מניעת ביקורים מיום 29.4.15 ועד ליום 27.5.15, נעשתה ע"י נציב שב"ס. לא הובאו בפניי נימוקים להחלטות על מניעת ביקורים, אולם מכיון שב"כ המשיב הודיע במהלך הדיון כי תלויה ועומדת עתירה אחרת מטעם האסיר בעניין, והעותר לא חלק על כך ואף לא עתר לביטול החלטות אלה במסגרת העתירה דנן, אין מקום להידרש לסבירות החלטות אלו.

16. המפורט לעיל, משקף הליך מינהלי לקוי, כאשר החלטות מתקבלות שלא על-ידי הגורמים המוסמכים לקבלן, ללא תיעוד בכתב, ללא קיום שימוע המתועד כדן, מבלי הנמקה כנדרש ומבלי לקיים את חובת ההיוועצות. נוהג פסול זה, בו המידע מועלה על הכתב, והגורמים המוסמכים והמקצועיים נדרשים לעניין רק כאשר מוגשת עתירה לבית-המשפט, בין אם זו עתירת האסיר, ובין אם זו עתירה מטעם שב"ס להורות על הארכת ההפרדה, אינו ראוי בלשון המעטה. כאשר אנו עוסקים בהטלת הגבלות כה קשות על זכויות אדם מצווים אנו לקיים את מצוות המחוקק, קלה כחמורה, גם אם בנסיבות העניין דנן, נמצא כי הנימוקים להחזקתו של העותר בהפרדה, סבירים.

17. לאור המפורט לעיל, אני דוחה את העתירה. המזכירות תעביר העתק מפסק-הדין לנציב שב"ס וליועץ המשפטי לממשלה.

ניתן היום, ט' סיוון תשע"ה, 27 מאי 2015, בהעדר הצדדים.